

UDVANDRINGEN TIL AMERIKA

HISTORIEN FØR
REBILDFESTERNE

DANMARKS HISTORIE SOM FØRTE TIL REBILDFESTERNE

UDVANDRINGEN OG MAX HENIUS

MAX HENIUS - REBILDFESTERNES HOVEDARKITEKT

Siden en gruppe dansk-amerikanerne i 1910 købte nogle lyngklædte bakker ved Rold Skov, er netop Rebild Bakker uløseligt knyttet til historien om udvandringen til USA.

At de danske emigranter valgte Rebild Bakker, skyldes især én mand, nemlig Max Henius. Danske kredse i Amerika samlede penge ind til "køb af en jysk hedestrækning", og Max Henius stod i spidsen for indsamlingen.

Max Henius-buste i Rebild Bakker.

Avisen Dannevirke skrev: "Det danske Hedelandskab er typisk for dansk Natur. Heden overvælder og binder. (...) Den danske Hede taler et Sprog, der møder Sangbund i den ægte danske Folkenatur."

Når hedelandskabet var blevet købt, skulde det fredes "til evige tider".

Max Henius var udvandret fra Aalborg i en alder af 22 år, og han kendte fra sin barndom Rebild Bakker, der allerede dengang var et yndet udflugtsmål, så derfor foreslog han at købe netop dette areal.

Max Henius kom selv fra en immigrantfamilie. Hans far var udvandret fra Polen til Aalborg, hvor han opbyggede De Danske Spritfabrikker.

Max Henius var ikke blandt stifterne af Dansk-Amerikansk Selskab, der havde som formål at "skabe bedre forståelse og inderligere forbindelser mellem vore landsmænd i Danmark og i United States". Han deltog dog i den stiftende generalforsamling i 1906, og ret hurtigt blev han valgt til præsident for selskabet.

*Hyldgårdsminde, hvor Rebildselskabet/
Dansk-Amerikansk selskab holder til.*

UDVANDRINGEN TIL AMERIKA

Det var Dansk-Amerikansk Selskab, der samlede penge sammen til at opkøbe ”en jysk hedestrækning”, hvor dansk-amerikanere kunne afholde en årlig nationalfest. Som nævnt faldt valget på Rebild Bakker.

I første omgang købte man i 1910 syv jordlodder på tilsammen 130 tønder land. Den officielle overrækkelse af skødet på Rebild Bakker Nationalpark fandt sted på Marselisborg Slot dagen før den første Rebildfest, der blev afholdt den 5. august 1912.

Rebildfesten den 4 juli.

Kong Christian 10. deltog i festlighederne sammen med ca. 10.000 mennesker i øsende regnvejr.

På denne måde opstod den gode tradition, hvor danskere og udvandrere mødes en gang om året. Rebildfesten har fået ry for at være den største 4. juli fest udenfor Amerika, hvor den amerikanske nationaldag fejres. Da festerne var på deres højdepunkt i slutningen af 1940'erne deltog

50.000 mennesker. Ved Rebildfestens 100 års jubilæum i 2012 var deltagertallet på 5.000.

BAGVEDLIGGENDE ÅRSAGER TIL MASSEUDVANDRINGEN

Der er flere grunde til, at hver tiende dansker valgte at forlade deres hjemland. En vigtig forudsætning er Stavnsbåndets ophævelse i slutningen af 1700-tallet og den efterfølgende udflytning fra landsbyfællesskabet.

”Udvandringsfeberen” voksede i løbet af 1800-tallet og kulminerede lige før første verdenskrig. Baggrunden for denne mentale tilstand var en ny tid, hvor frihed er et nøgleord, og hvor social opstigning blev en mulighed.

Buste af Victor Borge, som i 2000 blev udnævnt som ærespræsident af Rebildselskabet.

*Blokhuset - Lincoln Log Cabin,
som står ved toppen af Rebild Bakker.*

ØNSKET OM AT KOMME VÆK OG DET, DER LOKKEDE

ØNSKET OM AT KOMME VÆK

Især den tidlige udvandring var betinget af elendige kår for de mange fattige på landet. Det hastigt stigende befolkningstal, en stiv jordfordeling og høje jordpriser var medvirkende. Skellet mellem rig og fattig på landet blev større, efterhånden som selvejerbønderne og gods-ejerne nød godt af stigende indtjening i 1800-tallet. For de, der ikke fik del i den stigende velstand på landet, var livsbetingelserne ofte særdeles barske.

De udvandrende ventede på deres lange rejse over atlanten.

Langt de fleste af de danske udvandrere kom naturligt nok fra landdistrikterne, fordi størstedelen af befolkningen boede på landet. Ser man på de relative tal, var udvandringen imidlertid forholdsvis størst fra byerne. Mange af de udvandrede fra byerne var på et tidligere tids-

punkt kommet fra land til by for at finde arbejde dér. Hvis det så ikke lykkedes, var rejsen til USA ofte mere nærliggende end at vende tilbage til landet.

DET, DER LOKKEDE

Det, der trak folk væk fra Danmark, fik større betydning jo længere man kommer op i 1800-tallet. Fra midten af 1860'erne kom der gang i en masseudvandring. Medvirkende til denne var afslutningen af den amerikanske borgerkrig i 1865. På det tidspunkt ønskede den amerikanske regering at lokke europæere til for at opdyrke prærien, hvor jernbanerne var ved at blive anlagt.

De første udvandrere levede under små kår da de ankom til USA.

OPBRUDET FRA LANDET

Et af de store skibe som fragtede udvandrerne mod Amerika.

Emigranter, der fandt bedre livsvilkår på den anden side af Atlanten, skrev ofte tilbage til familie og venner og fortalte om højere løn, gratis jord, guld og om et samfund, hvor standsforskelle ikke spillede samme rolle, som i Danmark. USA var "Frihedens land", hvor ingen krævede, at man skulle bukke og skrabe. Her var alle lige. Her kunne den fattige, når blot han var indstillet på at arbejde hårdt, ende som en velhavende mand.

Et af første transportmidler der blev anvendt i USA.

FLERE MENNESKER OG OPBRUD FRA LANDET

Udvandringen hang også sammen med to revolutioner - den demografiske og den industrielle. Særligt fra omkring 1800-1875 voksede indbyggertallet, fordi der i denne periode var et højt fødselstal kombineret med et fald i dødeligheden.

Ved Rebild Bakker står skulpturen "Familien". På de små fliser rundt om skulpturen, kan man læse navne på mormoner, som udvandrede til Amerika.

UDVANDRINGEN I TAL

UDVANDRINGEN I TAL

I perioden fra 1840 og frem til 1914 udvandrede ca. 300.000 danskere. Ni ud af ti rejste til USA, og mange af de udvandrede kom fra Nordjylland.

Det første højdepunkt i udvandringen var i 1872 med 6.000 udvandrede. Firserne blev udvandringens store tid med klimaks i 1882, hvor der udvandrede 11.400. For hver 100 emigranter, der sejlede til USA var der 65 mænd og 35 kvinder. Det fik følger for kønsfordelingen i Danmark helt frem til 1950, hvor der var et større overskud af kvinder, end man kunne forvente.

En stor del af udvandringen kom fra Aalborg og Hjørring amter. Ved folketællingen i 1901 boede 13 % af den danske befolkning i Nordjylland. Af de udvandrede i perioden 1868-1900 kom 17,2 % fra Nordjylland.

Ved indgangen til Rebild Bakker ligger Friendship Lawn, hvor kunsteren Dennis Smith, der selv er efterkommer af udvandrere, har lavet en række skulpturer. Herunder "Familien", men også mindeskulpturen om Victor Borge, som flere gange var hovedtaler ved Rebildfesterne.

REBILDPORTEN

Rold Skov · Rebild Bakker

Rebildvej 25A, 9520 Skørping, info@rebildporten.dk,
www.rebildporten.dk, tlf. 99 88 90 00